

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1

Fax Nam. + 255 24 2230215

Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR

Barua Pepe: zahore@zanlink.com

HOTUBA YA KAMATI YA USTAWI WA JAMII YA BARAZA LA WAWAKILISHI KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA YA AFYA KWA MWAKA WA FEDHA 2017/2018

I. UTANGULIZI

Mheshimiwa Spika, naanza hotuba hii kwa kumshukuru Mwenyezi Mungu mtukufu kwa kuniwezesha mimi pamoja na nyinyi Waheshimiwa Wajumbe kuwepo katika ukumbi huu wa Baraza la Wawakilishi kutekeleza majukumu ya kuwatumikia wananchi wetu tukiwa wazima wa afya. Aidha natumia fursa hii kuwatakia wajumbe wote swamu makbul na kwa uweza wake Mwenyezi Mungu na utukufu wa mwezi wa Ramadhani atujaalie kheri katika nchi yetu.

Mheshimiwa Spika, nachukuwa nafasi hii kumpongeza kwa dhati Waziri wa Afya Mheshimiwa Mahmoud Thabit Kombo, Mwakilishi wa Wananchi Jimbo la Kiembesamaki. Naibu Waziri wa Afya, Mheshimiwa Harusi Said Suleiman, Mwakilishi wa Wananchi Jimbo la Wete na Katibu Mkuu Ndugu Asha Abdulla Ali, Naibu Katibu Mkuu Ndugu Halima Salum Maulid na Watendaji wote wa Wizara ya Afya, kwa kazi kubwa wanayofanya ya kusimamia sekta hii muhimu ya afya pamoja na changamoto zinazoikabili. Aidha, tunawashukuru kwa kutupa ushirikiano katika kazi zetu za kuisimamia Wizara ya Afya. Kwa hakika lazima tuipongeze Wizara kwa kusimamia vyema suala la Afya ya wananchi wa Zanzibar katika Nyanja zote kinga na tiba.

Mheshimiwa Spika, kamati ya Ustawi wa Jamii inajukumu kubwa kikanuni kusimamia utekelezaji wa Shughuli za Serikali katika sekta ya Afya na Elimu, jukumu hili linafanyika kwa mashirikano makubwa ya Wajumbe wa Kamati ya Ustawi wa Jamii ambao naomba kuwatambua kama ifuatavyo:-

1. Mhe. Dkt. Mwinyihaji Makame	Mwenyekiti
2. Mhe. Tatu Mohammed Ussi	Makamo Mwenyekiti
3. Mhe. Mwanaasha Khamis Juma	Mjumbe
4. Mhe. Masoud Abdulrahman Masoud	Mjumbe
5. Mhe. Makame Said Juma	Mjumbe
6. Mhe. Viwe Khamis Abdalla	Mjumbe
7. Mhe. Hidaya Ali Makame	Mjumbe
9. Ndg. Aziza Waziri Kheir	Katibu
10. Ndg. Khamis Hamadi Haji	Katibu

Mheshimiwa Spika, kamati imepitia fungu H01 la Wizara ya Afya ambalo limejumuishia programu kuu tatu. Kwanza ni Programu Kuu ya Kinga na Elimu ya Afya ambayo ina programu ndogo moja ya Kinga na Elimu ya Afya. Programu kuu ya pili ni ya Huduma za Tiba ambayo Programu zake ndogo ndogo ni ya Huduma za Matibabu na Huduma za Uchunguzi wa maabara na mionzi na Programu Kuu ya tatu ni Uendeshaji na Uratibu wa Wizara ya Afya ambayo ina Programu Kuu ndogo za Utawala na Uendeshaji, Uratibu wa Mipango, Sera na Tafiti za Wizara na programu ndogo ya Uratibu na Utekelezaji wa Shughuli za Wizara Pemba.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii pia imepitia fungu H02 la Hospitali ya Mnazimmoja ambalo linajumuishia programu kuu mbili za Huduma za

Uchunguzi na Matibabu na Programu Kuu ya Uendeshaji na Uratibu wa Hospitali ya Mnazimmoja.

Mheshimiwa Spika, Nachukuwa fursa hii kumpongeza kwa dhati Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi, Mheshimiwa Dkt. Ali Mohamed Shein kwa juhudi zake kubwa kuendeleza sekta ya afya ambayo katika kipindi chake cha Urais tumeona mabadiliko makubwa. Dkt. Shein anaendeleza ki-vitendo sera ya ASP na baadae CCM pamoja na malengo ya kuwapatia huduma bora za Afya Wazanzibar wote bila ya ubaguzi na malipo.

Mheshimiwa Spika, sote ni mashahidi wa kazi kubwa iliyofanyika katika Hospitali ya Abdalla Mzee Pemba ambayo sasa ni Hospitali ya Mkoa, Kuimarishwa ujenzi wa Wodi mpya ya mama na watoto katika Hospitali kuu ya Mnazimmoja na mpango wa kuifanya Hospitali ya Mnazi mmoja kuwa Hospitali ya Rufaa unaendelea baada ya kupitishwa Sheria namba 3 ya mwaka 2016 ambayo imeanzisha upya muundo na uendeshaji wa Hospitali ya Mnazimmoja kama alivyofafanuwa Mheshimiwa Waziri katika hotuba yake.

Mheshimiwa Spika, hayo ni machache kati ya mengi ambayo Mheshimiwa Rais ameyafanya katika Sekta ya afya ambayo muda hauruhusu kuyataja yote. Hata hivyo Kamati ya Ustawi wa Jamii inaendelea kuungamkono juhudi hizo. Aidha kamati itakuwa tayari kuhakikisha mafanikio hayo yanaendelezwa na kudumishwa kwa kushauri na kuelekeza katika utekelezaji wake kwa mujibu wa Kanuni na sheria.

Mheshimiwa Spika, watu wenye afya bora ndio rasilimali kubwa ya nchi. Kwa mantiki hio Kamati yetu inapongeza sana Wizara ya Afya kwa kauli mbiu ya

mwaka 2018/19 yenye kuendana na wakati inayosema “**MWILI HUZEEKA, KADRI MTU ANAVYOZEEKA, BADILIKA, JALI AFYA YAKO**”.

II. UTEKELEZAJI WA MALENGO YA KIBAJETI MWAKA WA FEDHA 2016/2017, NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA 2017/18

Mheshimiwa Spika, katika kufuatilia utekelezaji wa Bajeti ya Wizara ya Afya kwa mwaka wa fedha unaomalizika wa 2016/17, Kamati ya Ustawi wa Jamii imepitia na kuona utekelezaji halisi wa majukumu waliyojipangia katika sekta mbali mbali za Afya. Kama alivyosema Mheshimiwa Waziri wa Afya katika hotuba yake kwa mwaka 2016/17 Wizara hii iliidhinishiwa Shilingi bilioni 59.2. Hata hivyo, fedha ilizoingizwa kutoka hazina mpaka mwezi Machi 2017 ni shilingi bilioni 38.7, sawa na silimia 65.6% ya fedha zilizotengwa.

Mheshimiwa Spika, kwa upande wa mapato Hospitali ya Mnazimmoja ilipangiwa kukusanya shilingi bilioni 1.01. Hata hivyo hadi mwezi Machi 2017 jumla ya shilingi milioni 310 zimekusanywa sawa na asilimia 30.6%. Ingeafaa Mheshimiwa Waziri atujulishe nini sababu za msingi zilizopelekea kupatikana mapato machache nje ya matarajio.

PROGRAMU YA KINGA NA ELIMU YA AFYA

Mheshimiwa Spika, Programu ya Kinga na Elimu ya Afya imeundwa kutokana na vitengo 12 vinavyotoa huduma mbali mbali za kinga na elimu ya Afya: kuimarisha huduma za uchunguzi wa maradhi ya kuambukiza na yasiyo ya kuambukiza pamoja na kutoa elimu ya afya. Vile vile kuimarisha huduma za uzazi salama na kupunguza vifo vinavyotokana na uzazi tatizo ambalo bado linaathiri jamii yetu. Kamati inapongeza sana Wizara kwa kufanya upanuzi wa vituo sita ili viweze

kutoa huduma za uzazi na watoto wachanga. Jambo la kupendeza zaidi ni kuhusisha upanuzi huo pamoja na uwekaji wa vitendea kazi ikiwa ni pamoja na seti za kuzalishia, vitanda na majiko ya kuchemshia (sterilizer).

Mheshimiwa Spika, Progamu hiki ni muhimu sana kama nilivyotaja hapo awali ina vitengo 12. Fedha walizopatiwa kwa mwaka 2016/17 ni kidogo. Kiasi hicho cha fedha hakiakisi sana hali halisi ambayo Kamati ya Ustawi wa Jamii imekutana nayo wakati wa kufuatilia utekelezaji wake. Changamoto kubwa tulizozikuta katika utekelezaji wa Programu hii ni baadhi ya vituo kuendelea kuchangisha fedha katika huduma za uzazi. Hali hii inasababishwa na vituo hivyo kukosa vifaa muhimu vya kusaidia kinamama kama vile mipira, glavu, dawa n.k ambazo zilitakiwa wapatiwe bila malipo lakini kutokana na uhaba wa fedha vituo vinalazimika kuwachangisha ili kuokoa maisha ya mama na mtoto.

Mheshimiwa Spika, Katika Makadirio ya mwaka 2017/18 Kamati ya Ustawi wa Jamii imeidhinisha jumla ya Shilingi **bilioni 21.4** katika utekelezaji wa Programu ya Kinga na Elimu ya Afya.

Mheshimiwa Spika, kamati inashauri kuwa katika utekelezaji kwa vitendo wa agizo la Mheshimiwa Rais la kutochangisha fedha katika huduma za uzazi, fedha hizo zilizoidhinishwa katika programu hii zifikishwe katika Hospitali na vituo vya afya vinavyotoa huduma za uzazi na watoto kama zilivyokadiriwa.

Mheshimiwa Spika, katika kukabiliana na maradhi ya Kuambukiza, bajeti ya mwaka huu 2017/18, kupitia programu ya Kinga na Elimu ya Afya, Wizara ijielekeze zaidi katika kuweka mikakati inayotekelezeka ya kuinga maradhi badala ya kusubiri maradhi ya milipuko yatokee na kuchukuwa hatua. Mfano hai ni kuripuka kwa maradhi ya Kipindupindu hapa Zanzibar.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii inasisitiza kuwa zoezi la kukinga kuibuka kwa maradhi haya, liwe endelevu kwa kuhakikisha elimu ya afya inatolewa kudhibiti uchafu katika maeneo mbali mbali yakiwemo yanayouzwa vyakula. Lakini kubwa zaidi ni baadhi ya mitaa katika Mkoa wa Mjini Magharibi watu wake kutotumia vyoo. Kamati inasikitishwa kwa habari kwamba tayari mripuko wa Kipindupindu umeshatokea tena kutoka mitaa ile ile ya kila siku. Kamati inaishauri Wizara ya Afya kila mara iwe inafanya operesheni maalumu za ukaguzi wa maeneo hayo kubaini nyumba zisizo na vyoo na kuchukuwa hatua kwa mujibu wa sheria na Kanuni za sheria ya Afya ya Jamii.

Mheshimiwa Spika, maradhi yasiyoambukiza (NCO) nayo yamekuwa yakichangia athari za kiafya kwa wananchi wetu. Kamati inashauri Wizara ya Afya, kutumia kasma iliyoidhinishwa katika bajeti ya mwaka 2017/18, kupitia progamu hii, kuongeza utowaji wa elimu ya afya kwa wananchi hasa kupita shule za msingi, sekondari na vyuo na kuzidisha hamasa kwa wananchi kushiriki kufanya mazoezi. Kamati ya Ustawi wa Jamii inashauri Serikali kutoa fursa au wasaa maalumu kwa wafanyakazi wote wa Serikali kutumia angalau saa moja katika kila wiki kushiriki mazoezi ili kuimarisha afya zao. Aidha, Kamati ya Ustawi wa Jamii inaishauri Serikali kuweka sheria au kanuni kali za kuyalinda maeneo ya wazi yenye viwanja vya kufanyia mazoezi nchini, yasivamiwe kwa shughuli za ujenzi wa makaazi na maduka ya biashara na badala yake maeneo hayo yabakie kutumika kwa shughuli za michezo ili kuimarisha afya za wananchi wetu.

Mheshimiwa Spika, suala la kukinga uingiaji maradhi nchini ni muhimu sana kwa usalama wa afya za wananchi na nchi yetu. Kama tujuavyo kumekuwa na miripuko ya maradhi hatari katika maeneo mbali mbali duniani kama vile ebola, zika, mafua

ya ndege, homa ya Dengue n.k ambayo yanaenezwa na kuambukizwa kwa njia tofauti.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii imeona ni vyema kuishauri Wizara kufanya juhudi za makusudi kukiimarisha kitengo cha Afya cha Bandarini na Uwanja wa Ndege aw Abeid Aman Abeid Karume (AAAK) kiwe katika kiwango cha kimataifa katika kudhibiti uingiaji na utokaji wa maradhi nchini.

Mheshimiwa Spika, katika programu ndogo ya Kinga na Elimu ya Afya, huduma za afya bandarini zimekadiriwa kiasi cha shilingi **milioni 20**. Kamati ya Ustawi wa Jamii inapata wasiwasi kidogo kuona kama kiasi hicho cha fedha kilichokadiriwa kinaweza kuimarisha huduma za afya katika bandarini zetu za baharini na anga. Kamati ya Ustawi wa Jamii imepata fursa ya kukaguwa shughuli za kitengo cha afya Bandarini na Uwanja wa Ndege wa wa Kimataifa wa AAK, Kamati imebaini changamoto ambazo zinahitaji fedha zaidi ili ziweze kutatuliwa.

Mheshimiwa Spika, Kituo cha afya katika bandari ya Malindi hakina eneo la uhakika la kufanya kazi zake. Kituo hakina Ofisi ya kudumu katika Bandari hiyo. Kamati imefamishwa kuwa uongozi wa Kituo umeomba nafasi ya kujenga kituo katika bandari hiyo lakini haikuwezekana. Kamati ya Ustawi wa Jamii inashauri Serikali kupitia bajeti hii, kufanya haraka kujengwa kituo cha afya katika bandari ya abiria ili kazi ya usimamizi ki-afya kwa uingiaji na utokaji wa watu nchini unakwenda kwa ungalifu mkubwa kikinga kuingia maradhi mpaya nchini.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii inashauri Serikali kuwa wakati tunasubiri shughuli za afya kuhamia jengo jipya hao Uwanja wa Ndege wa Kimataifa wa Zanzibar (AAK), tuisahau kutatuwa changamoto zilizopo sasa

katika kitengo cha afya kilichopo hapo na Bandarini Malindi kupatiwa vifaa ambavyo baadhi vimeharibika.

Mheshimiwa Spika, tunamuomba Mwenyezimungu atulinde na majanga makubwa ya maradhi katika nchi yetu, lakini tunalazimika kuchukuwa hatua kudhibiti, kwani gharama za kuyadhibiti wakati yakitokea ni kubwa na nchi yetu inaweza kupata hasara kubwa katika kukabiliana nayo.

PROGRAMU YA TIBA

Mheshimiwa Spika, programu ya tiba ni muhimu katika kufanikisha lengo la kikabiliana na maradhi kwa wananchi. Mwaka wa fedha unaomalizika wa 2016/17, programu hii iliidhinishiwa jumla ya shilingi **bilioni 11.2**. Hadi Machi 2017 Wizara ilikwishapatiwa shilingi billion 10.9 sawa na 97.7%.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii imefuatilia utekelezaji wa programu ya tiba kwa mwaka wa fedha 2016/17 na imeona hatua mbali mbali za mafanikio katika utekelezaji wake. Kamati ya Ustawi wa Jamii imeridhishwa na juhudi za ununuzi wa dawa muhimu, vifaa tiba, vitendanishi na vifaa vya uchunguzi wa maabara. Kwa mwaka huu wa fedha unaomalizika, hali ya upatikanaji wa dawa katika Hospitali na vituo vyetu vya afya ilikuwa ya kuridhisha licha ya changamoto za hapa na pale ambazo zinaendelea kupatiwa ufumbuzi na Wizara.

Mheshimiwa Spika, Katika programu hii, Kamati ya Ustawi wa Jamii imeguswa sana na kusita kwa mpango wa ujenzi wa Bohari ya Dawa kisiwani Pemba ambao ulikuwa unadhaminiwa na Serikali ya Marekani kupitia USAID na hivi sasa udhamini huo umesita baada ya mabadiliko ya Serikali ya Marekani. Hata hivyo Shirika hilo la Misaada la Marekani limeshatangaza kuendelea tena na mpango

wake wa kusaidia Zanzibar. Hivyo tunaiomba Wizara ya Afya kuanza tena mazungumzo na Marekani kufanikisha suala hilo.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii inatambua juhudi za Serikali za kutafuta fedha za kuendelea na mradi huo, hata hivyo, Kamati inashauri kupitia programu hii, zitengwe fedha angalau za kuanza na ujenzi katika hatua za mwanzo.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii inapongeza hatua ya Serikali katika bajeti ya mwaka huu wa 2017/18 imetengea kiasi cha shilingi **bilioni 1.8** katika mradi wa kukamilisha ujenzi wa jengo la Mkemia Mkuu wa Serikali Zanzibar. Kamati inasisitiza sana fedha hizo zipatikane ili mradi huo ukamilike na kazi za Mkemia Mkuu zifanyike katika mazingira ya kuleta ufanisi.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii ilitembelea jengo analofanyiakazi Mkemia Mkuu ambalo ni finyu na halipo katika mazingira mazuri ya kazi za Mkemia. Hivyo, fursa hii ya kibajeti itasaidia kuifanya Ofisi ya Mkemia Mkuu kuwa ya Kisasa zaidi.

Mheshimiwa Spika, katika programu ndogo ya Huduma za Matibabu, Kamati ya Ustawi wa Jamii imetazama katika kijifungu chenye kasma ya huduma za Hospitali za vijiji, wilaya na hospitali za rufaa ambapo katika bajeti ya mwaka huu 2017/18 kimekasimiwa shilingi **bilioni 15.86**. Kamati ya Ustawi wa Jamii baada ya ziara ya kupitia vituo kadhaa vya afya vya vijijini, wilaya na hospitali, tumeona changamoto mbali mbali ambazo tumejadiliana na Wizara namna ya kuzifanyia kazi.

Mheshimiwa Spika, sehemu kubwa ya changamoto hizo zinahitaji mipango na fedha ya kuzitatuwa. Kamati ya Ustawi wa Jamii inashauri Serikali kuchukuwa hatua za makusudi na za dharura kuviimarisha vituo vya afya vya vijijini kwa

kuvifanyia ukarabati wa miundombinu na kuvipatia wataalamu na vitendea kazi. Ni kwa kuboresha huduma katika vituo vya vijijini na Wilayani ndipo Wizara itapoweza kupunguza msongamano mkubwa unaotokea katika Hospitali ya rufaa ya Mnazimmoja na Hospitali nyengine za Mikoa.

Kamati ya Ustawi wa Jamii pia inaishauri Serikali kuwa na utaratibu wa kuongeza bajeti ya kuimarisha vituo hivi vya afya kila mwaka ili kuviongezea uwezo wa kutoa huduma zaidi kwa wananchi hasa kwa akina mama na watoto.

Mheshimiwa Spika, Kamati inatambua kazi kubwa inayofanywa na Bodi ya Chakula, Dawa na Vipodozi, nachukuwa fursa hii kumpongeza Mrajis wa Bodi hiyo Dkt. Burhan Othman Simai kwa kazi anayofanya kwa uadilifu na uaminifu mkubwa kuhakikisha kuwa Bodi hiyo inafanyakazi zake kwa mujibu wa sheria.

Mheshimiwa Spika, ni hivi karibuni tu ambapo Baraza hili lilifanya marekebisho ya Sheria ya Bodi ya Chakula, Dawa na Vipodozi na kuifanya kuwa Wakala unaojitegemea kwa baadhi ya kazi zake, hivyo kuiongezea ufanisi zaidi. Tayari sheria hii imeshaanza kutumika na ni matumaini yetu kuwa Sheria hiyo itaimarisha kazi za Uchunguzi wa Dawa, Vyakula na Vipodozi kwa madhumuni ya kulinda afya za wananchi wetu. Tunapongeza sana Bodi kwa kurekebisha utaratibu mzima wa uchinjaji, ukaguzi na usafirishaji wa nyama ya ng'ombe na mbuzi.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii inawaomba viongozi na wananchi kutoa ushirikiano kwa Bodi ya Chakula, Dawa na Vipodozi kwa kuwa kumekuwa na dhana katika jamii yetu kuwa baadhi ya vyakula tunavyotumia vinahatarisha afya zetu. Kwa hivyo, Kamati ya Ustawi wa Jamii inachukuwa fursa hii kuwaomba wananchi washirikiane kutoa taarifa kwa Bodi kuhusu mfanyabiashara yoyote atakayeingiza chakula, dawa au vipodozi visivyokaguliwa.

Mheshimiwa Spika, kupitia programu hii ndogo ya Huduma za Uchunguzi Kamati ya Ustawi wa Jamii inaishauri Serikali kuingiza fedha zilizokasimiwa ili Bodi iweze kufanyakazi za kulinda afya za wananchi.

Mheshimiwa Spika, katika Programu hii ya Tiba, kuna huduma za Tiba Asili na Tiba Mbadala ambazo kwa mujibu wa maelezo ya hotuba ya Mheshimiwa Waziri, Baraza limeweza kuongeza idadi ya waganga waliosajiliwa kwa mujibu wa taratibu, aidha Baraza la Tiba Asili na Tiba Mbadala limetayarisha muongozo wa watabibu wa tiba asili juu ya kufanya vipindi katika vyombo vya habari. Kamati ya Ustawi wa Jamii inapongeza hatua hiyo ambayo itasaidia kuweka udhibiti wa matangazo holela ya tiba asili na tiba mbadala.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii, inaendelea kuishauri kwa mara nyengine tena Wizara kufanya operesheni maalumu ya ukaguzi wa maeneo yasiyo rasmi ambayo yanatolewa huduma ya tiba asili na mbadala. Katika kipindi cha hivi karibuni kumetokea baadhi ya watu wanaotoa huduma za tiba asili na mbadala katika maeneo mbali mbali yasiyo rasmi kama vile sehemu za ibada, barabarani na sokoni bila kufuata utaratibu na wakati mwengine huduma wanazotoa hazijasajiliwa wala kufanyiwa ukaguzi.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii inashauri Baraza lipewe ulinzi maalumu katika kufanya operesheni ya kukaguwa huduma za tiba asili na mbadala kwa madhumuni ya kuwabaini wale wote wanaotoa huduma hizo kinyume na utaratibu wa sheria.

PROGRAMU YA UENDESHAJI NA URATIBU WA WIZARA YA AFYA

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii imefanyakazi pia ya kupitia programu hii iliyokasimiwa shilingi **bilioni 18.3** kwa mwaka wa fedha 2017/18.

Katika programu ndogo ya Uratibu wa Mipango, Sera na Tafiti za Wizara Kamati ya Ustawi wa Jamii imefurahishwa sana na azma ya Serikali kutenga fedha za kukamilisha mpango wa uanzishwaji wa Mfuko wa Bima ya Afya Zanzibar. Hili ni jambo jema na nachukuwa fursa hii kuipongeza Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar kwa kukidhi kiu kubwa ya wananchi wa Zanzibar hasa wafanyakazi wa sekta ya umma kuweza kufaidika na huduma za bima ya afya.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii inashauri fedha zilizotengwa kiasi cha shilingi **bilioni 2.2** katika bajeti hii kipatikane ili mpango huu uanze mapema iwezekanavyo ikiwemo kutungwa sheria ya kuanzishwa mfuko wa Bima ya Afya Zanzibar. Kamati ya Ustawi wa Jamii inaomba sana Serikali kuidhinisha fedha hizi katika bajeti hii kwa wakati kwani ni muda mrefu sasa wafanyakazi wa sekta ya umma wamekuwa na kilio cha kupata huduma za bima ya afya. Kamati ya Ustawi wa Jamii itafuatilia hatua kwa hatua kuanzishwa mfuko huu ambao mbali na kusaidia wafanyakazi pia unategemewa kuongeza ufanisi wa upatikanaji wa huduma bora za afya katika Hospitali zetu.

PROGRAMU YA HOSPITALI YA MNAZIMMOJA (H02)

Mheshimiwa Spika, Hospitali ya Mnazimmoja ambayo hivi sasa ni Taasisi inayojitegemea kwa mujibu wa sheria namba 3 ya mwaka 2016, imekuwa na fungu lake ambalo ni H02 lenye Programu ndogo mbili. Programu ndogo ya kwanza ni Huduma za Uchunguzi na Matibabu, Programu ndogo ya Pili ni ya Uendeshaji na Uratibu wa Hospitali ya Mnazimmoja.

Mheshimiwa Spika, Kitaasisi Hospitali ya Mnazimmoja inajumuisha Hospitali ya Mwembeladu na Hospitali ya wagonjwa wa afya ya akili ya Kidongo chekundu.

Mheshimiwa Spika, pamoja na juhudi kubwa za kuimarisha huduma za afya katika Hospitali ya Mnazimmoja kama alivyoeleza Mheshimiwa Waziri katika hotuba yake hivi punde, Kamati ya Ustawi wa Jamii imeona ni vyema Serikali ikasikiliza na kuyazingatia maoni mengi ya wananchi wanaokwenda hospitalini hapo kama wagonjwa au wapokwenda kukagua na pia kuwapeleka wagonjwa.

Mheshimiwa Spika, Kamati yetu imegawa changamoto za Mnazimmoja sehemu mbili. Zile zinazogusa Serikali Kuu hasa upatikanaji wa fedha walizokisiwa kwa ununuzi wa dawa, vitendea kazi na kuwadhibiti wafanyakazi hasa madaktari na wafanyakazi kwa kuwapatia vivutio katika maslahi yao. Vile vile zipo changamoto za uongozi wa usimamizi wa Hospitali yenyewe. Wafanyakazi kuwajibika ipasavayo, si vyema Daktari kumwambia mgonjwa “njoo Hospitali yangu binafsi mathalan pale Machomane au Jang’ombe upate huduma ya ‘ultra sound’ nzuri. Pia suala la huduma ya usafi lugha nzuri kwa wagonjwa. Hivi Wizara imefanya utafiti kuona kwamba kiwango cha uuguzi (nursing) kimeporomoka sana mpaka kuwafanya wagonjwa kulala na jamaa zao ili wawasaidie hasa nyakati za usiku.

Mheshimiwa Spika, Hospitali ya Mnazimmoja inategemewa kuanza kutoa huduma za kusafisha figo ambazo ni gharama zake ni kubwa, Kamati ya Ustawi wa Jamii inashauri sana Serikali kuhakikisha inajipanga kwa kutenga bajeti ya kutosha ya kufanya huduma hizo, kutayarisha vifaa na wataalamu ili huduma hiyo itolewe kwa ufanisi.

Mheshimiwa Spika, wakati kamati ya Ustawi wa Jamii ilipotembelea Global na Hospitali ya Muhimbili na kuona namna huduma ya kusafisha figo inavyotolewa, tumeona tushauri kwa dhati Serikali yetu kuwa mkakati wa kuanza huduma hiyo katika Hospitali ya Mnazimmoja ni muhimu uanze haraka na Serikali iwekeze vya kutosha katika kufanikisha huduma hiyo.

Mheshimiwa Spika, eneo jengine ambalo kamati yangu imejifunza katika ziara yake katika Hospitali ya Muhimbili, ni namna Hospitali hiyo inavyowekeza katika rasilimali watu. Wataalamu wengi mabingwa wa fani mbali mbali wanapatiwa fursa za kujiendeleza katika fani na maarifa mapya na kisasa ya kitabibu.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii imeona ni vyema ikashauri Serikali izingatie kuwekeza katika kupata wataalamu mabingwa wa fani mbali mbali za kitabibu, kwani kinachofanya Hospitali kuwa ya rufaa siyo majengo peke yake bali uwepo wa wataalamu bingwa wa magonjwa mbali mbali pamoja na vitendea kazi vya kutosha. Ni vyema malengo ya bajeti zetu yaakisi shabaha za Serikali kuwa na Hospitali ya Rufaa yenye wataalamu walioboea na vifaa kwa kuwekeza katika taaluma zao na kununuwa vifaa vya kufanyiakazi

HOSPITALI YA MWEMBELADU

Mheshimiwa Spika, Hospitali ya Mwembeladu bado ni muhimu katika kutoa huduma za uzazi, mama na watoto. Zipo baadhi ya changamoto za kibajeti katika Hospitali hiyo ambazo Wizara imezifanyiakazi kama vile matengenezo ya mashine ya kufulia, Kamati inapongeza kwa hilo. Hata hivyo, bado kuna changamoto ya wauguzi kupatiwa sare na hili Kamati inaikumbusha Wizara kuweka kasma katika bajeti ili wauguzi wapatiwe fedha za sare kama wanavyopatiwa wafanyakazi wa taasisi nyengine za Serikali.

Mheshimiwa Spika, Kamati pia inakumbusha Wizara kuongezea motisha na vivutio wauguzi wasimamizi (nurse incharge) ambao wanafanyakazi kubwa, sambamba na wauguzi wote kadiri hali ya bajeti inavyoruhusu. Hata hivyo, Kamati ya Ustawi wa Jamii inachukuwa fursa hii kuipongeza Serikali kwa kuongeza maslahi kwa watumishi wa umma wote wakiwemo wauguzi.

HOSPITALI YA KIDONGOCHEKUNDU

Mheshimiwa Spika, hali ya Hospitali ya wagonjwa wa afya ya akili ya Kidongo Chekundu bado ni changamoto kwa baadhi ya maeneo hasa ya vyoo na ukuta wa uzio. Kamati inashauri sana bajeti ya mwaka huu 2017/18 itumike kufanya ukarabati wa vyoo katika Hospitali ile ili kuwaepusha wagonjwa na majanga ya milipuko ya maradhi ambayo yanaweza kutokea kutokana na hali isiyoridhisha ya usafi. Suala la upatikanaji wa maji muda wote kwa saa 24 ni muhimu kuzingatiwa kwa undani zaidi.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii inakumbusha Wizara kuhusu kuongeza watendaji hasa wahudumu katika Hospitali ya Kidongo Chekundu, hili halihitaji bajeti bali mipango ya ndani ya Wizara yenyewe. Kuna Wauguzi wasiopungua 14 hospitalini hapo lakini cha ajabu wanafanyakazi wodini ni watano tu (5). Wauguzi wengi wa hapo hawataki kuingia zamu za jioni na usiku kwa sababu zisizo na msingi utawala unawaachia tu.

III. MWISHO

Mheshimiwa Spika, naomba kuchukuwa fursa hii kuwashukuru watendaji wa Wizara ya Afya wa Unguja na Pemba, wakiongozwa na Katibu Mkuu wao, Naibu Katibu Mkuu, Afisi Mdhamini Pemba na wakuu wote idara, taasisi na vitengo vya Wizara. Tunawashukuru kwa mashirikiano yao wakati wote kamati ikifanyakazi zake pamoja nao.

Mheshimiwa Spika, nachukuwa fursa hii tena kuwashukuru wewe kwa kuiwezesha kamati ya Ustawi wa Jamii kufanyakazi na ziara mbali mbali katika kujifunza na kujiongezea maarifa, kwa lengo la kusaidia Wizara na Serikali kwa jumla. Aidha kamati inaishukuru Ofisi ya Baraza la Wawakilishi, Katibu wa

Baraza na Watendaji wake kwa mashirikiano na kuisaidia kamati kutimiza majukumu yake.

Mheshimwa Spika, mwisho kabisa nawashukuru wajumbe wa Baraza kwa umakini wao wa kutafakari hoja na kunisikiliza kwa utulivu mkubwa wakati wote nikiwasilisha hotuba hii kwa niaba ya Mwenyekiti wa Kamati yetu.

Mheshimiwa Spika, Nakushukuru, na Naunga Mkono hoja kwa asilimia mia moja.

Mheshimiwa Viwe Khamis Abdalla,
Kny: Mwenyekiti,
Kamati ya Ustawi wa Jamii,
Baraza la Wawakilishi,
Zanzibar